1

JÄNKU-JUSSI LOOD

Sisukord

Kevad!

Üleni kevad. Kuidas me sellest aru saame, et on kevad? See on tunne. Me ei mõtlegi enamasti selle peale. Teame, tunneme ja rõõmustame – kevad!
Tõepoolest – mis siis juhtub, kui on kevad?

Kõik voolab. Kõik püüdleb valguse ja värske õhu poole. Kõik sulab ja vabaneb.
Kevad voolab! Samamoodi nagu suvel kõik puhkeb. Sügisel langeb. Õun ja leht, õhusoojus ja õues jooksmise aeg – kõik langeb. Talvel külmub. Teate küll.
Küllap teate sedagi, et kevadine voolamine algab salaja. Kõigepealt hakkavad mahlad puudes ja kevadrõõm südames voolama nii, et silmale pole midagi nähagi.
Enamasti teavad looduses nii taimed kui loomad neid saladusi. Nad saavad õigeks ajaks urgudest välja, soojalt maalt tagasi või karva vahetatud.
Karvavahetus on üks kevadise voolamise saladusi. Loomade naha all ütleb üks tark hääleke: "Kevad!" Seepeale laseb nahk paksu ja sooja talvekarva lahti. Hele ja soe vill tuleb ära ning tume ja kerge suvekarv kasvab asemele. Sellest looduse imest oli ühel tublil perel põhjust kõnelda pärast seda, kui ema Ellen heledasti kiljatas.
Nad olid kõik koos oma maakodus. Kevad paneb ka linnarahva maakodudesse voolama. Nemad olid suuremalt jaolt maarahvas ning kevadel oli päris raske linnas püsida. Linnas käidi koolis ja tööl. Aga sisemine hääleke palus lahkesti loodusesse voolata – kevad!

Jussi pere

Nii et nad olid kõik oma maakodus.
Üheksa-aastane Juss ja tema kuueaastane vennake Jass. Nende ema Ellen ja isa Mihkel.

Elleni õde Juta ja mees Jaak. Ja nende tütreke Johanna, kes ühtlasi oli Jussi klassiõde. Seni saate aru?

Siis on hea. Sest ühiselt loodusesse voolanud hõimu oli veel. Seal olid ka vanaisa ja vanaema.

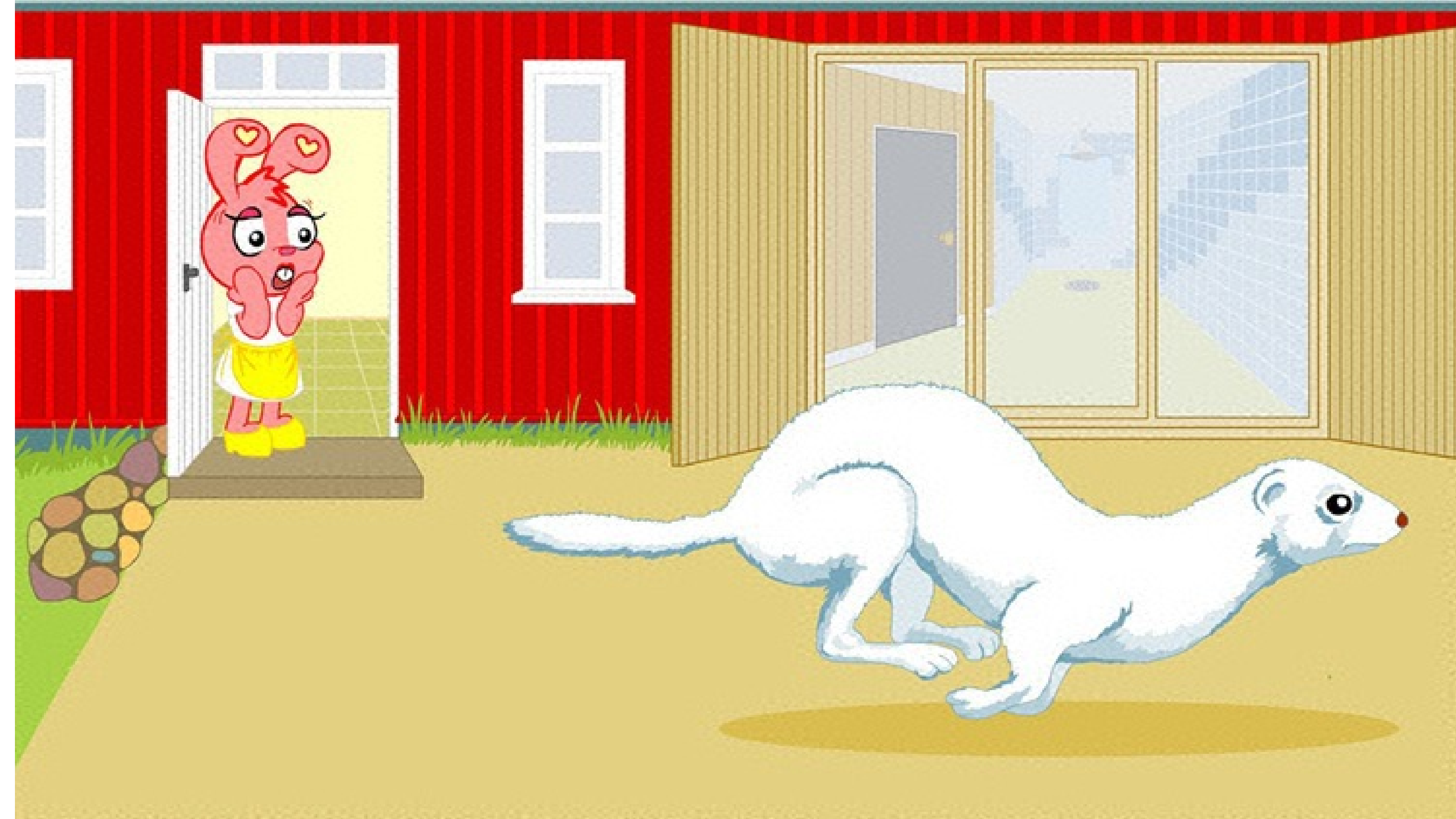
Loogiline, et nad olid nii Jussi ja Jassi kui Johanna vanaema ja vanaisa. Seal oli ka Jussi sõber Mõmmi. Ja tema väike õde Minna. Pool viis vana. Selles mõttes, et

neli ja pool. Aastat.

Nirk

Ellen kiljatas heledasti. Lumivalge välk sähvatas tema silme eest läbi ning jäi kohkunult uksepiida külge hingeldama ja aru pidama.
Kui välk peatus, nägi ka Ellen ise, et oli kiljatamisega pisut liialdanud. See oli kõigest loomakene. Tillukene lumivalge nirk.

Mihkel seletas Ellenit patsutades, et kevade saladus oli nirgile pisut hilja kõrva sosistanud: „Vaheta karva!“ Nirk nihveldas nüüd ärkavas ja tärkavas looduses moestläinud lumivalge talvekarvaga. Ehmatas teisi ja oli ise ehmunud. Ema Elleni ehmatus lausa hüüdis nirgile: “Kevad!”
Loomake lipsas peitu. Pehmet pruuni sametvesti selga panema. Nii nagu meie mõnusa pere mehedki olid kevadpäikeses vesti väel, mitte enam paksus talvejopes.

Kasemahl

Vesti väel vanaisa August tegi kasepuu tüve sisse väikese augu. Selline augukene ei teinud puule haiget. See paljastas saladuse. Ilmsiks tuli, et mahlad jooksid puutüves juba rõõmsalt alt üles, juurtest okstesse. Pungad polnud veel puhkenud. Mahlad viisid maa seest elustavat vett ja toitaineid puuokstesse. Pungad pungitasid. Ja vanaisa tegi tüve sisse tillukese augu.

Kui inimesed ja loomad said nüüd sealt kasetüve sees liikuvast mahlast osa, siis voolasid koos kevadega ka nendesse pungi pakatama panevad eluveed. Vanaisa proovis, kuidas esimene suutäis kasemahla maitseb. Mmmm! Jaak ja Juta maitsesid – oo-oo! Ning savist kann kasemahlaga läks käest kätte ringi käima. Kevadine rahukann.

Vanaisa pani augu sisse toru, mis jättis veed vaikselt kannu voolama. Puul oli ohtrasti sooni, mis viisid veed oksteni – ühe soone kannu juhtimine polnud patt. Rahulolev vanaisa ladus puuri ja haamrikese Jaagu sülle. Seal oli neid mugav hoida. Seal oli need töövahendid kase juurdegi sõidutatud. Jaak liikus ringi ratastoolis.

Pärast õnnetust ei tundnud Jaak oma jalgu. Ratastool lahendas liikumismure. Juta armastas Jaaku ka toolis istuvana. Temagi tavatses toidukotte ja lillekimpe, Johanna palle ja tantsukingi Jaagule sülle laduda, kui kuhugi liiguti.

Pärast mehist kasemahlasõõmu tundus Jaagule, et ta suudab püsti tõusta. Maast voolanud kange kevadine vesi tegi tema jalad hetkeks tuntavaks. Ta mäletas viivuks eredalt neid aegu, mil ei pidanud isegi õieti sellele mõtlema – lihtsalt tõusis püsti. Astus. Jooksis ja hüppas. Loomulik. Nüüd oli ta istumise ja veeremisega harjunud. Ent kevadel voolas tema jalgadesse tahtmine tõusta ja tantsida.

Jaagul oli ka muudel aastaaegadel mõnel hetkel tunne, et võib kohe püsti tõusta. Juta andis talle sellistel puhkudel musi. Kui Juta andis Jaagule musi, siis oli mehel tunne, et ta lendab. Mis siin jooksmisest rääkida.

Nad vaatasid teineteisele otsa. Kase tüve seest torust sirises eluvesi. Vanaisa naeratas.

Tulvaveed

Juss ja Johanna, Jass ja Mõmmi – nojah, ikka väike Minna kah! – jooksid kodumäest alla. Kodumäest voolasid alla sajad ja tuhanded allikad. Arukad pered just sellepärast oma kodud küngaste otsa ehitasidki, et sealt voolavad sügisesed vihmad ja kevadised tulvaveed alla. Mitte tuppa ega keldrisse. Olnud aegade põlvkonnad teadsid kangesti hästi, mida nad tegid.
Looduslikud allikad ja sulalumi jooksid lastega võidu kodumäest alla. Jõe poole. Järve suunas. Kõik, mis oli talvel olnud külmunud, sulas nüüd üleüldiseks veeks. Oli ta olnud jääpurikas või jääkaas vihmaveetünnis. Oli ta olnud kaunis ja kristalliline lumehelves, mis maandus põllule ja puuoksale. Kõik sulas ühtviisi veeks. Rõõmsaks ja kergeks veeks. Üle null kraadi soojenenud jää ja lumi tegid veena voolates ka laste jalad rõõmsaks ja kergeks. Viiekesi jooksti kilgates ja hõisates koos allikatega mäest alla.

Jussi väikevend Jass oli uhke ja õnnelik, et suutis sedasi allamäge mõnel hetkel isegi kiiremini joosta kui Juss ja Johanna. Koguni Mõmmist jooksis kiiremini. Ehkki tavaliselt oli Mõmmi neist kõigist üldse kõige-kõige kiirem. Võidurõõm pimestas Jassi. Ta ei märganud, kuhu jookseb. Ja eks jooksukiirus pani ka silmad vastutuult vett jooksma…
Plauhh!
Enne kui Jass sai oma jalgadele öelda, et need peatuksid, sest ojakene on ees, sumatas ta sinna ülepeakaela sisse. Mäest alla voolanud allikad kogunesid ojaks. Ojad kiirustasid jõe poole. Jõgi ruttas järve või merre. Nii, nagu vaba vett ei peata miski, mulksatas ka Jass peatamatult ojasse. Õnneks ojasse, mitte päris jõkke.

Ojakaldalt sai Mõmmi, kes esimesena ojani jõudis, Jassile käe ulatada. Jass oli natukene ehmunud. Sellest hoolimata haaras väikemees pisut suurema väikese mehe käest kinni. Lasi ennast lahkesti päästa.

“Kas ma jään nüüd haigeks?” mõtles tilkuv Jass korraks.

“Ei jää,“ otsustas ta.

Kuna Mõmmi oli juba Jassi ojast välja aidanud, siis läks ta koos temaga ka maja juurde riideid vahetama. Hea on kahekesi minna. Kahekesi ei ole üksi.

Minna

Juss ja Johanna olid enne juba mitut lumede sulamist ja tulvavete mäest alla voolamist näinud. Talved, mida need lapsed olid näinud, ei olnud küll kunagi nii lumerohked olnud kui see, mis just kevadeks ära voolas. Väikseid sulamisi olid nad ikkagi tunnistanud. See lubas neil tunda end võrreldes väikese Minnaga suurte ja tarkadena.
Minnale oli kõik uus. Uuem uus kui natuke suurematele lastele. Oma esimeste talvede kevadeks voolamisi ta miskipärast hästi ei mäletanud. See, et Minna ei mäletanud oma esimestest talvedest päris kõiki asju, oli isegi hea.
Keegi meist ei taha haigusi ja nuttusid mäletada. Kui Minna oleks mäletanud, siis ta oleks olnud kurb. Võib-olla isegi katkine. Minna pärisvanemad olid saanud ta üsna juhuslikult ja tahtmata ning sedasi ununes beebi-Minna hooldamata ja kallistamata.

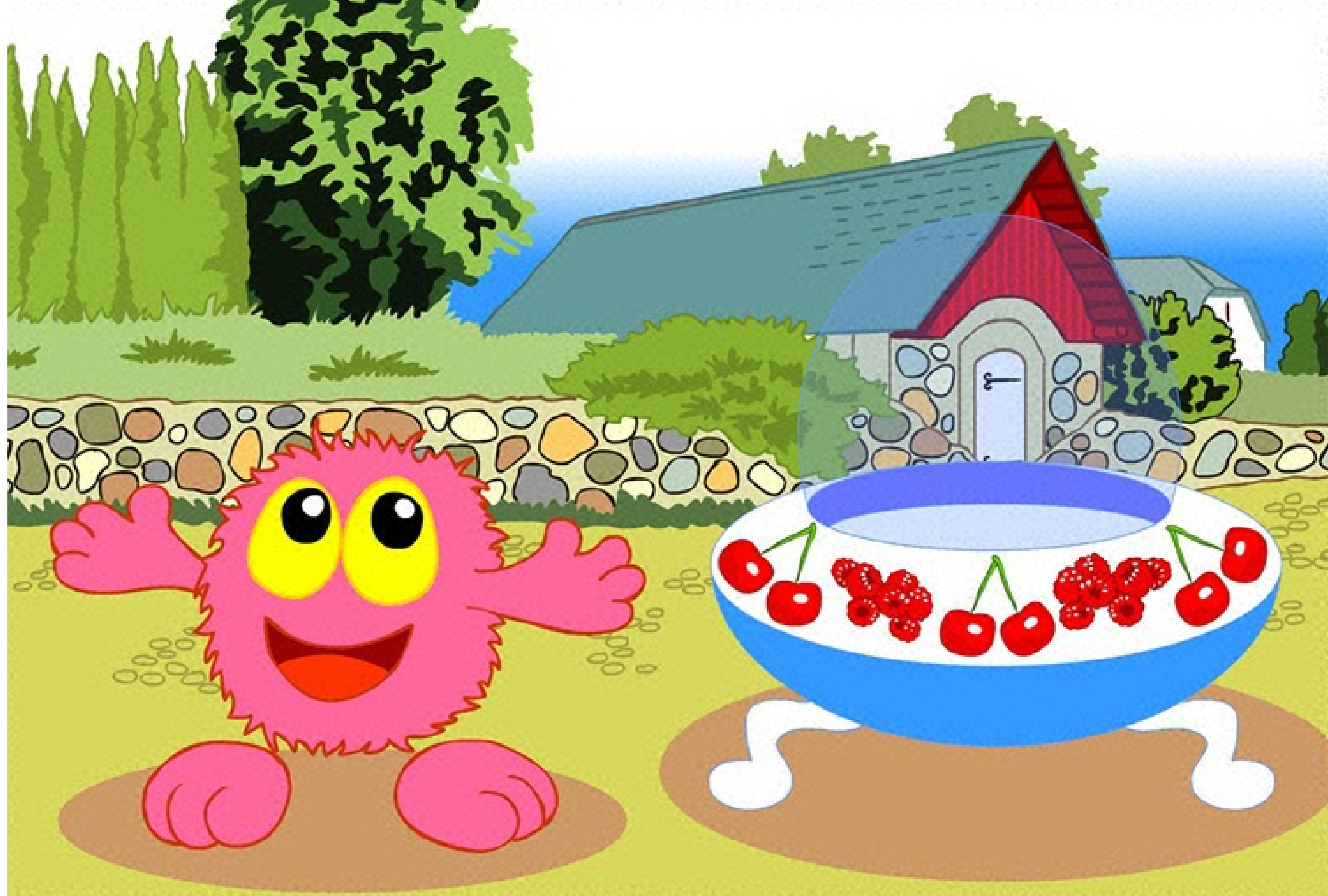
Ta viidi lastekodusse tänu sellele, et keegi hea ja hooliv ikka märkab, kui kõige pisem ja kaitsetum on hädas. Lastekodu andis tita väga hea meelega uutele vanematele. Sellistele, kes ise mingil põhjusel lapsi ei saa. Sageli on just selline ema, kes on kaua ja tulemusteta püüdnud ise titat saada, lapsendatud beebile maailma parim ema. Nii nagu ka Mõmmi ja Minna isa oli väga-väga hea isa.
Niimoodi sattuski Minnake-tilluke Mõmmi perekonda. Ta ei mäletanud, et kunagi oleks olnud mõni teine perekond või keegi teine ema-isa. Nii oligi hea.
Sedasi oli hea ka, et ta nägi seda voolamist ja sulamist otsekui maailma kõige esimest.

Trilobiit

“Vaata, keegi on siia kinni jäänud!” hõikas Johanna oja äärest.
Kivi sees oli väikese vähi moodi loomakene. Lüliline ja paljude jalgadega. Jalad olid lühikesed ja ta ise ikka rohkem ehk putuka kui vähi moodi.
“Ma ei ole kinni, ma elan siin,” krigises loom kivi seest. “Minu kivistis, jälg minust, on täpselt sama palju mina kui mina ise.”
Juss ja Johanna vahetasid pilgu. Väga keeruline lugu.
Sellest hoolimata oli neil uue sõbra üle hea meel.
Uus sõber ütles, et tema on trilobiit. Ta on ürgajast siia jõudnud. Oli enne koos selle kiviga teiste kivide all – üle paljude aastate on nüüd hea meel taevast näha ja tuulduda.

“Teie imestate selle üle, kui palju vett sel kevadel lumest sulab,” tundus ürgaegne kivistis naeratavat. “Aga te pole tõeliselt suurt vett näinudki!”
Trilobiit jutustas jänkudele, et sel ajal, kui ta veel kivi küljes ei olnud, kattus suurem osa Maast veega. Muist sellest tohutust voolamisest imbus maasse. Osa jäätus poolustel. Osa aurus õhku.
“Tol ajal Maa peal elanud loomad sattusid päris kehva olukorda,” kinnitas trilobiit. “Üks mees nimega Noa tegi laeva, kuhu ta viis igast liigist ühe paari – ema ja isalooma – ja päästis nad ära.”
Juss ja Johanna imestasid ja rõõmustasid, et järelikult on trilobiit Noa-aegne. See on üks väljend, millega väga vanu isikuid nimetatakse. Juss küsis: “Kui sina oled Noa-aegne ja oled planeedi peal nii palju näinud, siis peaksid sa järelikult ka Villut tundma?”
Trilobiit, kes oli näinud uskumatuid voolamisi ja jäätumisi, mille kõrval praegused aastaajad olid kõigest poisikesed, tundis tõepoolest Villut.
“Kas sa mõtled lillat kolli, kes Kuu peal elab?” täpsustas trilobiit.
Juss noogutas. Enne kui ta jõudis sekkuda, lobises Johanna tema saladuse välja: “Vahepeal elab see lilla Villu Jussi voodi all ka. Siis ei julge ta jalgu üle voodi ääre riputada, hihii!”

Trilobiit krigises, et seda ta sekka imestanud on, kuhu Villu küll Kuu pealt kadus. Selge pilt – Jussi voodi alla! Aga nüüd on olukord kontrolli all – näe, praegugi kumab õrn kuu päevases taevas ja Villu on seal kenasti kohal.

Juss tegi teist juttu, et enam ei meenutataks, kuidas koll vahepeal tema voodi all käib: “Meil on siin ka justkui Noa laev: minu ema ja isa, Johanna ema ja isa, Mõmmi ema ja isa – puha paarid,” arutles ta. “Järelikult pääsevad päästvasse Noa laeva need, kes üksteist armastavad.“ Teisele kaldale viiakse need, kes on valinud õige tee ja kaaslased.

Konn

Johanna võpatas korraga, nii et oleks trilobiidiga kivi pealt äärepealt samasuguse sulpsaka teinud nagu väike väle Jass äsja. Kellegi punnis silmad ujusid oja vulisevat pinda pidi ning läikiv konn volksas kaldale.
“Sa ehmatasid mind!” pahandas Johanna.
“Kas ma pidin enne veest välja tulemist koputama?” naeris konn oma hiigelsuure heasüdamliku suuga.
“Kus sa talvel olid?” küsis Juss.
Konn vastas ausalt, et ei mäleta.
Samavõrd kui trilobiit teadis ja mäletas kõike ja kõiki, mis ja kes Maa peal miljonite aastate jooksul sündinud, sama palju ei mäletanud konn midagi. Ta meenutas, et ronis sügisel mäe sees olevasse kuivendustorusse. Toru sees oli soojem kui oja põhjas. Ja edasi… Mitte ei mäleta!

“Sa jäid talveunne!” aimas Juss. Isaga oli just hiljuti juttu olnud mäkradest ja siilidest, kes puha talveunes käivad. Ja kevadel sealt jälle välja voolavad.
“Võimalik,” nõustus konn. “Nüüd pean end kenasti vormi ajama, et kudema hakata. Praegu laulab süda – varsti hakkan ise ka laulma.”
Johanna ja Juss teadsid ja tundsid seda konnade laulu. Johanna tunnistas konnale, et kui ta sügavas lumes ja lõpututes pilkastes pakaseõhtutes kevade peale mõtles, siis kujutlustes ja igatsustes tegi kevad tema sisemuses just konnade häält.
Jusski oleks meeleldi konnale talveunest saabumise puhul suisa pai teinud, kui too nii väike, jahe ja libe poleks. Liiatigi hüppas konn vallatu ja vägeva hüppega oma lühida puhkepausi järel tagasi ojja – sai ju öeldud, et on vaja ennast vormi ajada ja kudema hakata. Mida tublim konn, seda rohkem kude. Mida enam kude, seda rohkem kulleseid. Mida rikkalikumalt kulleseid, seda enam konnapoegi. Nii lihtne.

Karud

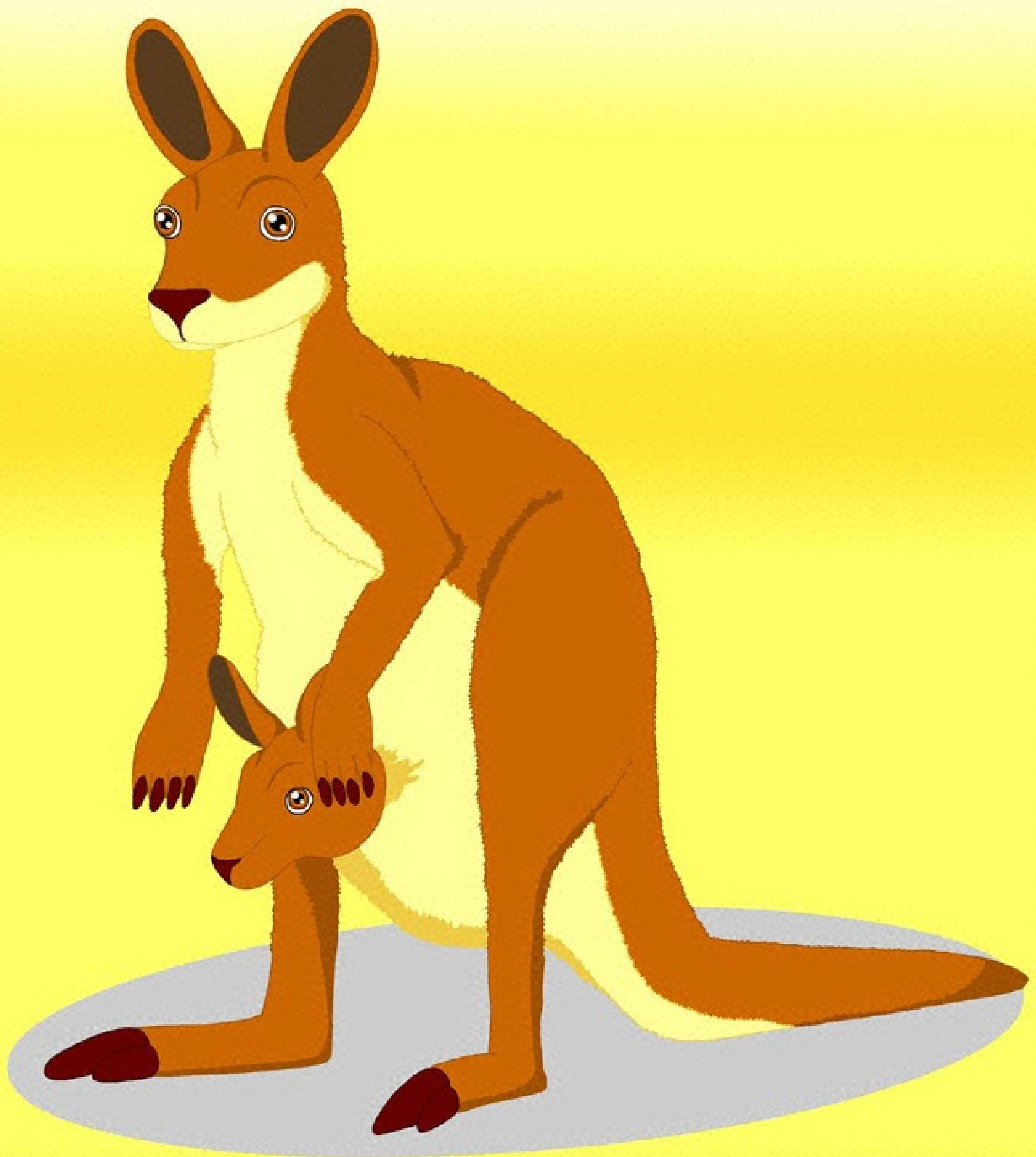
Karu – ikka päris metsakaru, mitte Mõmmi hõimlane – tuli metsast oja äärde jooma.
Ta elas siinsamas mäe all tihedas kuusikus. Ta oli väikesest saadik näinud, kuidas maja ümber varjualuseid ehitati ja askeldati, tegutseti ja toimetati, ega peljanud majarahvast.
Karu oli näinud, et seal majas töötatakse. Nii ehitades kui arvuti taga. Tehti tasast tööd ja saadi selle eest sujuvalt tasu. Täpselt nii palju, kui tegelikult vaja oli. Mitte keegi seal majas ei piinelnud, ei rüganud ega orjanud. Majarahvale meeldis nii see osa tööst, mida tehti arvuti taga ja mis saadeti elektrooniliselt laia maailma, kui ka see osa, mida tehti labida ja vikati, kärude ja haamrite-saagidega. Kuna töö meeldis, oldi rahul ja õnnelikud. Ja sellepärast karu ei võõrastanud ega peljanud.
Ta liikus oma radu nii, et teda võimalikult vähe märgata oleks. Sealt ta nüüd hajameelselt tuli. Koos poegadega. Ojast jooma.

“Vabandage, proua!” pöördus Juss tasakesi. “Lubage tervitada talveunest ärkamise puhul!”
Karu istus totsaki maha.
Ta oli jänkudega kohtumisest üllatunud. Veel enam üllatas teda talveune jutt. Nagu konngi, ei mäletanud ta midagi, mis juhtus pärast uinumist. Enne oli ta kõvasti söönud. Sisetunne käskis kõiksuguseid okkaid ja sammalt süüa. Sellega sai sisikond vooderdatud. Mis edasi – ta ei mäletanud.
Kui ta ärkas, olid tal kaisus pojad. Kaksikud. Imesid piima ning olid terved ja tublid põnnid. Igal kevadel oli sama lugu. Sügisel kõva söömine. Pessa pugemine. Ja ärgates olid pojad kaisus. Enamasti kaks. Ühel kevadel oli kolm.

Mitmekesi oli mõistlik sündida – siis oli, kellega mängida. Oli kindlam ja mõnusam kasvada. Kui poleks olnud seda vahepealset aega, mida karu ei mäletanud, siis poleks tal poegi olnud. Siis poleks teda ennast olnud.
Karu jõi vett. Pojad mängisid ja jagelesid.
Juss arutles Johannaga: "Metsakarud on sellepärast talveunes, et neil oleks võimatu nii palju süüa leida, et üle talve elada. Talveuni on eluliselt oluline."
"Meile endale on ka uni ju eluliselt oluline – pea puhkab ja kondid kasvavad. Tead küll, vanaema ütleb alati, et lapsed kasvavad just magades," naeratas Johanna.
"Aga mäletad, mida me loomaaias käies nägime? Ka veel veidramalt võib sündida kui unes sündivad karupojad. Kukkurloomade pojad sünnivad ju taskusse."
"Õigus jah," meenus Jussile. "Känguru pojad sünnivad taskusse, mitte talvel. Känguru poegadel on imetillukestena sündides tõsine ülesanne – mööda ema karvu kukrusse ukerdada."
"Seal imevad nad ennast tissi külge," jätkas Johanna.
"Ja piisavalt suureks saades hüppavad taskust välja. Nii kui välja vupsavad, hakkavad maailma parimateks hüppajateks."

Konnad, kängurud ja karud…
Küll toimus siin Maa peal igal hetkel imesid. Igal viivul sünniti ja kooruti, punguti ja heideti marja…
Johanna ütles Jussile, et just kevadel tundub elu nii valge ja värviline. Kevadine valgus on kollakas – ja selle sees on tuhandeid peenikesi värvitoone. Nii ilus. Nii õige. Nii puhas.

Suurpuhastus

Ema ja isa, vanaema ja vanaisa – kõik olid elumajas ametis kuldse kevadvalguse tuppa laskmisega. Tehti suurpuhastust. Et looduses lehviv terav ja üldine puhtuselõhn majja pääseks. Aknad olid pärani, õhk ja valgus lasti tubadesse. Mustus ja tolm koristati välja.
Pimedatel kuudel olid lae alla ja nurkadesse kootud ämblikuvõrgud tolmu täis kogunenud.

Ema Ellen kurtis: "Kohe täitsa paha tunne on kena putuka hoole ja armastusega kootud võrku sedasi maha võtta."
Vanaisa August manitses: "Ega kärbes rumalam ole kui sina. Ämblikul on võrku vaja selleks, et kärbes kinni püüda. Kärbes jääb võrku, kui ta seda ei näe. Tolmune võrk on nähtav nii sulle kui kärbsele. Järelikult kasutu. Ja kole."
Ema õde Juta meenutas, millest koosneb tolm, mida nad nüüd tarest välja tuulutasid ja pesid. Seal on majarahva naharakud ja karvaosakesed, toidujäätmed ja riideosakesed. Lestad – mitte kalad, hoopis pisikesed elusolendid – ja muud pisiloomad ka. Kaua korralikult koristamata tubades tundub kitsas ja rusuv. Pärast koristamist – ehkki välja sai ju põhiliselt tolm ja sodi – tunduvad uue väe ja hingamisega ruumid palju avaramad ja kuidagi uuemad.
Kui Mõmmi ja Jass tahtsid pärast kuivade riiete selgasaamist tagasi teiste juurde oja äärde silgata, tegi vanaema Laine neile ettepaneku kaisuloomad õue tuua.
"Kaisud tahavad ka värsket õhku ja valgust nagu sinagi," selgitas vanaema.
"Ojja kukkuda nad ei taha," lisas vanaisa muheledes.
Tihedalt vatti täis topitud loomad kuivaksid nii kaua, et läheksid kardetavasti enne pahaks. Jääksid kaisude kombel haigeks.

Elumajast toodi koos vanaema Lainega kaisuloomad tegelikult õue tuulduma ka selleks, et nende seest koid välja kloppida. Lapsed teadsid küll, et kaisud on riidest tehtud, sellepärast võivad koid neisse sisse tulla.

Ema Ellen ja tema õde Juta olid seletanud, et ega sellepärast pole kaisud sugugi vähem olemas, et nad pole luust-lihast, vaid riidest-vatist. Kui lisada riidele ja täidisele soe tahe ja hooliv süda, tulebki kaisuks armastatud mänguasi. Elus.

Nii palju tolmu!

Nii patjade kui kaisuloomade, nii tekkide kui vaipade sees. Ehkki eemalt ei märganud justkui midagi. Aga näe! Õhku paiskus halle pilvekesi, mis hajusid kiiresti – ja said loodusega üheks. Asemele lendas pesuvee ja puhtuse lõhnapilvi ja pritsmeid. Mõnus!

Kobras

Konnaga juttu ajades ja karuga asju arutades olid Juss ja Johanna märkamatult üle oja keksinud, väike Minna kordamööda mõlema süles. Tühi kõht ja puhtad lõhnad ülevalt mäe otsast kaunist ja turvalisest majast tuletasid meelde, et nüüd oleks vaja tagasi minema hakata.
Ennast ohtu seada lapsed ei tahtnud ega tohtinud – nende vanemad olid neile juba ammu-ammu, nii kaua kui nad mäletasid, õpetanud aukartust elu ees. Igaüks meist on elusolendina püha. Ta ei tohi ennast kahjustada ega ohustada. See teeb ju kurvaks ka need, kes neid armastavad. Emad ja isad, vanaemad ja vanaisad. Kuidas nüüd ohutult üle tulvavete metsast tagasi mäest üles kodutallu saada?
Lapsed vaatasid küsivalt ojavette – ja vastus küsimusele ujuski nende poole. Kui väga tõsiselt ja sügava tahtmisega küsida, siis saadki. Ja nii ongi!
Kopraonu. Vapper veeloom tuli mööda oja. Vaatas lapsi. Ei raisanud sõnu. Ega seal vee all väga rääkida saagi. Kriitiline olukord on pigem tegutsemiseks kui jutustamiseks. Kobras ei tahtnud väga rääkida ka. Ta oli oma tumekollaste hammaste, rasvase karva ja pudiseva s-iga täpselt teistsugune kui hambapasta reklaamis. Tal oli kõik nii, nagu kobrastel ongi. Tumekollased eriti kõva kattega hambad selleks, et võimatult kõvast materjalist läbi närida, et kõige sitkemaidki notte läbi närida ja vette langetada. Kobrastel on pesa rajamiseks vaja puutüvesid langetades vett üles paisutada. Et nad ise vees märjaks ei saaks ja külmetama ei hakkaks, on nende karvad väga rasvased. Nagu veelindudelgi.
Lisaks tingisid pikad ja eriti tugevad hambad selle, et kopra s-id ja r-id polnud just kõige veatumad. Susisesid ja jurisesid. Üsna sedasi, nagu nii suurte hammastega ainumõeldavalt olla saabki. Rasvane ja podisev. Ühesõnaga täpselt õige kopraonu. Sõbralik ja asjalik loom mõistis laste muret üsna kohe. Ja mõtles kohe ka lahenduse välja.

Kopraonu langetas nende jaoks poolmädanenud haavatüve ja lapsed silkasid sellest üle õigele poole oja. Kobras vaatas vaikides, ise silmini vees, osavõtlikult pealt, et ka väike Minna kuiva jalaga ja hätta sattumata üle oja tuleks. Kõik läks õnnelikult ja hästi – haldjad ja inglid jälgisid Minna iga jalaastet.
Aega ja liigseid liigutusi raiskamata laksas kobras hüvastijätuks oma laia karvutu tüürsabaga ning läks oma toimetusi tegema. Tal oli vaja pesapaik ette valmistada, naine võtta. Ja lapsed saada. Kevad!

Nastik

Teisel pool tulvavett tardusid koduteel olijad viivuks ehmunult. Liikumatult, ent üliväga olemasolevalt soojendas mättal end madu.
“Psssst!” hoiatas Juss Minnat.
Seepeale tõstis madu pea.
“Kuidasss palun?”
Johanna vabandas mao ees, et teda eksitati.
“Ilusss päev,” polnud madu sugugi häiritud. Hoopis sõbralik oli.
Tema nägu polnud küll kuigi sobilik naeratamiseks – pigem tundus madu pidevalt pisut ehmunud ja murelik –, ent tal oli mõnus ja hea olla.
“Sssoojendan end siin, et nahk ära kuivaksss,” selgitas roomaja raugelt. “Sssiisss tuleb nahk ssseljassst kergesssti vabaksss.”
Juss küsis, miks nahk peaks seljast vabaks tulema.
Madu ütles, et iga aastaga väsib mööda maad hõõruv ja mätaste vahel nühkiv nahk viledaks. Iga madu kasvatab vana naha alla uue ja värske. Pikema kui eelmine. Sest eks ta ise kasvab ju samuti pikemaks. Mingil hetkel annab väsinud ja kuivanud, kitsas ja auklik nahk järele ning madu vingerdab selle seest välja nagu mullusest sokist.

Madu, kes valmistus nahka vahetama, lubas asjast väga huvitatud Jussile, et kui nahk on piisavalt kuiv ja lahti, et sellest välja roomata, siis teeb ta seda just siinsamas. Jätab selle kuiva heleda soomuselise suka siia – ja Juss võib selle endale saada.
“Muidugi palun juba ette vabandussst, kui vanal kessstal on augud seesss – misss liigub, ssse kulub,” selgitas suur uss laisalt.
Selle lubaduse peale läks jänkudel tuju rõõmsaks. Kui palju huvitavat võis vana maonahaga peale hakata – sellest võis teha kaunistuse või lipsu või patsipaela.
Minnake keksis vaimustunult üles-alla. Madu põrnitses teda hoiatavalt.
Johanna manitses: “Madudesse peab suhtuma ettevaatlikult ja aupaklikult – muidu võib neil tekkida mõte, et ennast on vaja sinu eest kaitsta. See ekslik mõte on ohtlik. Madudel on mürgihambad.”
Madu ohkas: “Jälle! Jälle aetakse segamini. Mina olen nassstik, mitte rässstik. Mul on kollased põsed – näete? Ja ma pole rässstiku moodi sssakilise mussstriga. Ma pole mürgine. Paluksss lihtsssalt lugu pidada!”
Mätas, mille peal madu peesitas, kehitas end lõbustatult. Lume alt välja sulanud, end päikese käes pikemaks sirutav-ringutav tarn pilgutas vargsi silma. Ta teadis saladusi.

Rebane

Keegi turtsus. Juss vaatas üllatunult üle õla. Kas seal on kellegi peale pahane siil? Kui siili ehmatada või hirmutada, siis ta teatavasti turtsub ju.

Johanna piilus ringi. Kus on ennast kaitsev ja vastast ähvardav kass? Igal loomaliigil on enda selgeks tegemiseks ja väljendamiseks selge keel. Ja pea iga loomaliigi kõnepruugis tähendab turtsumine, et siilile või kassile või kes iganes turtsudes ringi põrkab ja ennast kaitseb, ei meeldi see, mis toimub.

Juss ja Johanna olid heatahtlikud ja tundlikud sõbrad ning tahtsid toimida nii, et see oli meeldiv neile, kellega nad kokku puutusid. Seepärast vaatasid mõlemad otsekui iseenesest ringi, kellele nende tegevus vastu hakkab, nii et turtsuma ajab.

Õnneks ei olnud juhtunud mitte midagi sellist, mille pärast oleks pidanud häbenema või vabandama. Paljusid patutegusid on küll võimalik heastada ja kahetsedes siluda, aga ikkagi on parem, kui selliseid asju üldse ei juhtu.

Rebane kükitas puu all ja aevastas.

Rebasel oli nohu.

Johanna teadis, et nohu tuleb siis, kui külmetamine teeb lapse nina õrnaks ning seal elavad viirused hakkavad peremehetsema. Nina sisemus astub siis võõraste viirustega omakorda sõtta ning paistetus ja tativool ongi selle lahingu tunnused. See sõda võidetakse reeglina alati. Aga sel ajal, kui see toimub, on päris paha olla.
“Mul on pea paks,” kurtis rebane. “Selline tunne on, et pea sees on teine, suurem asi. See ähvardab mu pea lõhki ajada. Atsihh!”
Nii Juss kui Johanna teadsid mõlemad, mis tunne siis on, kui nohu on. Ent sedalaadi kannatustega oli kummaline lugu. Kui need tabasid ennast, oli väga paha küll, aga sa said sellega kuidagi ikkagi hakkama. Kui kellelgi teisel oli väga paha, tekkis vastupandamatu tahtmine kuidagigi aidata.

Tädi Mare

Jussil oli mobiiltelefon kaasas.
Ärge naerge midagi. Ärge imestage ka. Isa oli selle telefoni ostnud siis, kui Juss läks linnas kooli. Nii oli kindlam. Muidu ei pruukinud teada saada, kus kohas poiss parasjagu on, kas temaga on kõik hästi ja mida oli vaja selleks teha, et see, mis hetkel polnud hästi, saaks paremaks. Ema oli omakorda soovitanud Jussil kujundada harjumuse, et mobiiltelefon ongi alati kaasas.
“Kui teadus ja tehnika on meile mingi hüve kinkinud, siis kasutagem seda,” nõustus ka vanaisa.
Vanaema manitses, et ilmaasjata pole vaja helistada ega kõneaega kulutada.
“Kõneaega tuleb osta. Ostetakse raha eest. Raha teenimiseks tuleb teha tööd. Töö võtab aega ja energiat. Ema ja isa on küll oma kutsumuse üle õnnelikud ning teevad oma tööd rahulolu ja rõõmuga, ent seda ei tohi neile peale sundida. Kui ema ja isa peavad sunniviisil ülemäära palju rahateenimise peale mõtlema, siis kaob rõõm ja vabadus,” jutustas vanaema. “Ülearu palju töötamise asemel tahavad ema ja isa hoopis oma lastega koos puhata ja mängida.”
Lapsed arvestasid selle elutarkusega. Samas oli praegu just niisugune hetk, mil pidi ühe telefonikõne tegema. Õnnetu rebane kössitas oimetult puu all. Ta hoidis pead käppade vahel, tema silmad jooksid vett, nina turtsus ning ta oli maailma kõige vähem kevade üle rõõmustav olevus, keda üldse ettegi võis kujutada.
Kõne läks tädi Marele.
Tädi Mare oli ühtaegu nii Elleni ja Mihkli peresõber kui kiirabiarst.
“Rebasel on väga paha olla!” kurtis Juss kaastundlikult. Kui ta oli tädi Mare palvel kirjeldanud, milliste tunnustega väga-paha rebasel kallal on, siis oskas arst juba rahustada: “See on tõesti käre nohu. Ent nohu ei vaja kiirabi. Rebane peab päikese käes end soojendama ja nina päikese paistele sättima. Soojus tugevdab teda ennast ning ühtlasi on päikesekiired kõige desinfitseerivama toimega võluväekad vigurid. Las rebane sööb kadakamarju ja võililli – need annavad vitamiine, mis lisavad vurtsu ja lusti – ja juba homme on tal palju parem.”

Tegelikult oli rebasel palju parem juba sellestki, et keegi tema pärast muretseb ja tema eest hoolitseb. Kui Johanna oli ta puu najale peesitama aidanud, kippus ta mõnu pärast lausa nurruma. Tema pea sees pakitsev suur paha läks palju väiksemaks, kui Juss tõi talle peotäie kadakamarju ja väike Minna noppis tõhusa kimbu esimesi võilille.
Nohune rebane nosis neid nagu maailma parimat maiust ning tal hakkaski juba parem. Ega asjata öelda, et nohu on solvumise haigus. Köha väljendab viha ning palavik ja peavalu püüab neid üleliigseid tundeid meie seest välja kõrvetada. Piisas võimalusest olla kellelegi oluline ja tähele pandud – ning rebane hakkas sekunditega paranema.
“Tervita ema ja isa!” hüüdis arstitädi Mare. “Suvel tulen kindlasti teie juurde maale.” Suvel tulidki kõik nende juurde maale. Talvel oli külm, keeruline ja kuidagi kummaline tulla. Suvel tuldi. Ent enne kui Juss ja Johanna said tervitused edasi öelda, juhtus veel midagi.

Kevadrahu

Kuidas nad küll seda teadsid? Kuidagi õnnestus loodusel oma lastele sosistada, millal on õige aeg. Nii nagu pung teadis, millal puhkeda, tibu teadis, millal kooruda ja laps teadis, millal sündida. Nii teadsid ka mutionu ja hiir, millal võib nina välja pista, ilma et seepeale allikas magamistuppa voolaks või kogu maailma tulvaveed ninaaukudesse satuksid.
Maa-alused targad loomad ilmusid kumbki oma uksest maa peale. Juss, Johanna ja Minna kükitasid väga vagusi ja kuulasid, mida allmaa kevadekuulutajad räägivad.
“Hiir, sina või?” küsis mutt oma mätta sees ust ninaga lahti lükates. Tal polnud looja tahtel silmi peaaegu ollagi – vaja ju ei olnud –, nõnda ta siis kuulataski, kesse naaber-mätta sees krõhvitseb.
“Mina, mina!” vastas hiir rõõmsalt ja tegi reipa tiiru ümber oma ukseesise. Kükitas ja pesi vuntse. Milline maailm!
Oli välja kuulutatud tõeline kevadrahu – ehkki maod söövad hiiri ning ei ütle võimalusel ära ka muttidest, silmitses nastik urgudest väljunud loomakesi õige laisa pilguga. Mõnulege, sõbrad. Aega on. Praegu on päikese käes nii hea lihtsalt olla ja endasse kogu seda jõudu tõmmata, millest talvel nii suur puudus oli.

Rebased söövad hiiri ning ei ütle võimalusel ära ka muttidest. Kuna aga nohus rebasel hakkas nina soojendades, võililli ja kadakamarju süües just kergem ning ninaaugud lasksid üle mitme päeva jälle õhku läbi, polnud tal mõtteski ennast liigutada ega kedagi küttida. Mõnulege, sõbrad. Aega on. Paraneme, kogume jõudu, tuletame taas oma elurõõmu meelde.
“Kas ma kuulen õigesti?” küsis mutt.
“Jah,” naeratas hiir, nii et vunts värises.
Kärbes.
Esimene kevadine kärbes.
Milline soe ja sume pirin – oi kui armas ja nunnu!
Mitte keegi ei meenutanud, kui tüütuks muutuvad hammustavad ja liigmassilised kärbsed augustis, kui nende kakatäppe ja nõelapisteid saab nii palju, et tahaks põgeneda. See üks ja esimene kärbes laulis hümni ellujäämisele. Kõik mõistsid seda ja olid tänulikud.

Kooli tagasi

Kärbes oli Jussi, Johanna ja Minna südamesse värsket elulaulu sumisenud.
Mõmmi ja Jass olid mänguloomad koidest priiks tuulutanud.
Kui kõhud olid täis söödud, tuli linna sõita. Praegu veel. Sest kooliaasta lõpuni oli veel mitu kuud.
Kui Juss küsis voolaval kodumäel ringi vaadates, miks on vaja linna sõita, vastas isa: "Õppida on vaja noorena. Võimalikult lapsena. Sest siis jäävad teadmised kõige kergemini külge. Igasugune hilisem õppimine on juba palju raskem. Ning paratamatult on terve valik teadmisi ja oskusi, mida peab endale eluteele kaasa koguma."

Vanaisa lisas, et teadmiste vundamenti on tarvis selleks, et nende peale mistahes elukutse ehitada. Iga laps peab oskama teatud portsu emakeelt ja isameelt, ajalugu ja loodusteadusi, ühiskonnateadusi ja teiste emade keeli – siis saab sealt edasi õppida nii arstiks kui artistiks.
"Miks me kodus ei võiks õppida?" pahandas Johanna, kes ei tahtnud mitte sugugi ära minna kevadest, kus nastik ajas nahka, rebasel oli nohu ning karu tuli teistele loomadele oma talveune ajal sündinud poegi näitama.
"Koolis käimine õpetab omasugustega suhtlema," selgitas ema, miks üksnes saarma ja konnaga suhtlemisest ei piisa – tuleb õppida kuuluma nende hulka, kes ise oled, küll siis ka muti ja hiirega lävida oskad.
"Põhjamaal, kus suvi on nii lühike, on paratamatu, et kool käib ka kevadel. Tuleb ennast kokku võtta, kuigi mõtted on laiali," oli vanaemagi üleni arenemise meelt.
"Jah, tuleb ennast kokku võtta," arutles ka isa asju autosse pakkides ja laste turvavöid kontrollides. "Ikka kohustused ja õigused käsikäes. Kes tahab ilusat elu, peab selleks valmistuma ja hariduse saama. Kes tahab kiiresti sõita, peab turvavöö kinnitama."
Hommikul koolis kohtudes nägid õdede Elleni ja Juta lapsed Juss ja Johanna, et klassikaaslastel olid nädalavahetusega ninade peale tedretähnid tekkinud. Päike oli joonistanud eri kujuga ninade peale asitõendi, et enam-vähem kõik lapsed olid olnud nädalavahetusel maal.
Igal lapsel oli koht, kus olla.
Väga koht. Päris koht.
Kõigil peredel, kes elasid linakorterites, olid nädalavahetuste ajal enda energiat täis laadimise jaoks maakodud. Kui noorel perel veel metsa- või meretalu polnud, siis igal juhul oli vanaemal või tädil või sõpradel selline looduses elamise koht, kus end linnakatsumusteks valmis väestada.
Juss märkas keset tedretähniliseks muutunud õhetavate põskedega sõpru, et ka õpetaja Helle pilgus oli kevad. Õpetaja silmad kiirgasid ning ta otsekui õitses üleni.
Juss näitas ka Johannale, mida ta ise märkas – Helle kippus kevade paistel olema rohkem noor ilus naine kui õpetaja. Tõsi küll, üks ei välistanud teist.

Hea oli valemeid ja reegleid õppida, kui neid õpetas noor ja ilus, õnnelik ja õitsev naine. Johanna mõistis, mida Juss näitas ja mis Helle näost kaugele paistis. Armastus. Kevad oli paisutanud õpetajanna südamesse värske ja õnneliku armastuse.

Johanna ja Juss rõõmustasid, et keegi seda üldist ilusat meeleolu ei rikkunud.

Kitupunn oli puhkusel. Kevadest õhetavad lapsed ei kippunudki keegi midagi sellist tegema, et kitupunnil oleks väga kitumist olnud. Ent tema vanemad olid talle erandi teinud. Ehkki polnud koolivaheaeg, olid nad koos oma väikese nohuse kaebajaga lõunamaale lennanud. See, et ta Põhjamaa võimalustest pisut rohkem päikest ja sooja juba enne suve kätte saab, võis tõepoolest kitupunnile head teha.

Nii nagu tema äraolek hoidis õhu puhta ja rõõmsana.

Rändlinnud ja puurilinnud

Pärast nädalavahetuse tuuldumist märkasid nii Juss ja Jass kui Ellen ja Mihkel, et nende linnakodus korteri keskel ilutsevas akvaariumis oli kevad. Kui oleks kogu aeg siin olnud, polekski nii värske ja uue pilguga märganud, et kalade küljed olid küütlevamaks ja kirkamaks muutunud kui tavaliselt. Akvaariumikalad uhkeldasid üksteise ümber, veetaimed olid kuidagi tugevamad ja sirgemad kui talvel. Ning selles väikeses veedžunglis käis reibas ja ootusärev elu.
Nagu konn kodumäel, valmistusid ka akvaariumikalad kudema ja lapsi saama. Nende jaoks oli just akvaarium selleks kõige õigem koht. Soe ja hoitud, tuttav ja kaitstud. Nii nagu puurilinnudki ei tundnud end linnakorteris aknalaual puuris kui omas keskkonnas sugugi õnnetult. Mitte kusagil mujal kui oma tuttavlikus puuris poleks nad eluga hakkama saanudki. Puuri panid inimesed neile vett ja toitu, puhast liiva ja südamesoojust. Põhjamaa looduses poleks need soojade maade linnud, keda inimesed toas tavatsesid pidada, toime tulnud.

Toas – valges ja helges puuris – olid linnud kevadiselt õnnelikud. Täpselt samamoodi nagu varblane ja tuvi õueõhkude sisselaskmiseks avatud akna taga. Talvel enamasti kinni olnud korteriakna sai viimaks ometi lahti teha. Tuba ei läinud seepeale külmaks, vaid värskeks. Ent linnas tuli tuppa väga teistsugune õhk – seal oli märke ja lõhnu korstnatest ja autodest, köökidest ja hoovidest. Kevadised meeleolud neiski märkides. Keset neid lõhnu ja märke kasvanud tuvi ja varblane olid õnnelikud just siin õues oma keskkonnas.
Siia külmale maale, kus suur osa linde ei jäänud aastaringi elades ellu, tulid tagasi –õnnelikuks saama – ka need linnud, kes olid talve soojadel maadel veetnud. Kui kitupunn viidi lõunamaale paranema, siis rändlinnud taipasid sooja lennata enne, kui niiske jahedus tervisele mõjuma hakkas.
Aafrikasse ja Lõuna-Euroopasse lennanud linnud lihtsalt olid ja hoidsid end seal. Võõrsile nad pesa ei rajanud. Nende kodu on siin – nende rände eesmärk oli selle nimel ellu ja terveks jääda, et koju jõudes muneda ja tibud saada.
Liikhaaval, parvedena ja paaridena koju tagasi saabuvad rändlinnud tõid kaugetelt maadelt oma uudised. Esimene uudis oli see, et rännata on vaja, rännata on õige – aga enamasti vaid nii, et pärast tullakse tugevama ja targemana ikka koju tagasi.
Teine uudis oli see, et kõigil teistel maadel olid samuti jänkud – igal maal pisut erinevad. Ja ehkki kogu maailma jänkud olid mõnevõrra erinevad, oli neis midagi väga ühesugust ja üksteisele lähedast. Ehkki jänesed rääkisid maade kaupa oma keelt ja tantsisid oma tantse, mõistsid nad kõik üksteist kõige olulisemates asjades. Kõigi maade jänkud, kelle hulgast rändlinnud nüüd oma uudistega tagasi tulid, armastasid, tundsid ja mõtlesid ühtemoodi. See tegi maailma turvaliseks ja õnnelikuks kohaks. Kui miski seda rahu ja kindlustunnet häiriski, siis piisas mõnele kauge maa jänkule helistamisest või kirjutamisest ning turvatunne tuli tagasi. Omad! Kõikjal üle meie ilusa helesinise planeedi on sõbrad, teekaaslased ja sugulased.
Et kõigi maade jänkudega suhelda, tuli keeli õppida. Kõik muu oli südames olemas.

Maale tagasi!

Juba kolmapäeval hakkasid lapsed nädalavahetust ootama. Maale! Voolavale mäele! Kas rebasel oli nohu üle läinud?
Kas nastik oli naha ära vahetanud?
Kas konn laulis juba armunud kevadkooris?
Kas kobras oli leidnud paarilise kes tema pingutusi hinnata mõistis?
Reedel juhtus midagi ootamatut. Me kõik oleme harjunud, et nupust käib kogu maailm tööle. Elekter annab valgust ja soojust, pumpab vett ja keedab suppi, näitab televiisorit ning hoiab töös arvutid ja telefonid.
Tulvaveed koos kevadtormidega põhjustasid maalihkeid, mis kukutasid ümber kõrgepingeliinid ning tekitasid suure elektrikatkestuse. Juss tuli koolis ja püüdis korteris tule süüdata. Pime. Ta mõtles hämaruse peletamiseks köögis raadio mängima panna. Vaikne. Jooksis arvuti juurde, et üksindust internetis leevendada – üksi…
Õnneks tõi ema ka Jassi varem koju, sest ei laulustuudio ega kunstiring ei saanud ilma elektrita valgust ning ruumid kippusid elektriküteta jahtuma.
Ema avastas lisaks Jussi tähelepanekutele, et kodus pole ka vett – pumbad ei töötanud. Ta tahtis isale helistada, aga kuna elektrikatkestus oli nii ulatuslik, ei töötanud mobiilimast ning lisaks lauatelefonile, mis stepsliga seina käib, oli seega vagusi ka taskutelefon.
Isa tuli niigi.

Süda käskis tulla. Ja pealegi ei saanud ei bürood ega bistrood, tanklad ega teatrid, kinod ega kontorid ilma elektrita töötada. Pere oli ootamatult juba tuulisel kevadkeskpäeval koos. Kõik kallid vaatasid üksteisele üllatunult otsa. Enamasti oldi tööpäevadel ära ja laiali. Koolis ja tööl, lasteaias ja komandeeringus. Nüüd olid kõik järsku vaikses korteris koos. Naeratati esmalt kohmetult, siis juba päris rõõmsalt.
Elektrivalguse asemel märgati jälle – ka linnas! – päikest. Tsivilisatsiooni müra asendus tegelike helidega – puurilindude hõisked aknalaual ning õuelindude vastused akna tagant, hoovikassid ja üksikud koerad, inimeste jalaasted ja hääled.
Telefonikõnede asemel kohtuti üksteisega.
“Kuidas me nüüd oma kolleegidega asju kokku lepime ja ülesandeid jagame?” muutus isa nõutuks. “Kui elektrikatkestus veel kaua kestab tuleb hakata hoopis teisiti elama.”
“Hakka või inimestega silmast silma kohtuma,” naeris ema. Kuni isa polnud kodus, oli ema üsna ehmunud. Nüüd, kui isa ka siin oli, tegi asjade seisukord emale lausa nalja. “Inimesed peavad sellise olukorra jätkudes tegema pikaajalisi kokkuleppeid – mitte midagi ei saa telefoni teel täpsustada ega üle helistada. Kohtumised ja tööd peaks siis kokku leppima lausa kuuks ja aastaks ette!”
“Enne, kui harjutame uut olukorda linnas, läheme sel nädalal tavalisest varem maale,” võttis isa kui perekonnapea aruka ja üsna ainumõeldava otsuse vastu. Veidrast olukorrast on lihtsam välja tulla, kui kallid hoiavad üksteise ligi. Mõistlik on sõita maale, kus saab ka elektrita süüa ja sooja. Seal on ju pliit ja ahi ja muiste see tare ju puha puudega käiski. Puude, armastuse ja inimeste omavahelise lähedusega. Kuna sel korral sõideti linnakorterist maakoduse mäe otsa kauemaks kui vaid nädalavahetuseks, võeti auto pakiruumis kaasa puurilinnud ja akvaarium ning ka paar lillepotti, mille asukad sagedast kastmist küsisid. Kuidas küsisid? Kõigi lehtede ja olemisega. Taimed on ju täpselt sama elus kui meiegi.

“Kaisu jäi maha!” hüüdis järsku Jass. Tema kui kõige väiksem teadis kõige selgemalt, kuidas kaisuloom on ellu ärganud. Tema sees tuksub nii tegija kui teda magades kaisus hoidva lapse armastus.
Isa mõistis ja pidas auto kinni.
Juss kui pikemate jalgadega suurem poiss jooksis trepist üles, keeras ukse lahti, tõi kaisulooma, keeras ukse lukku, lippas pere juurde tagasi ja ulatas väikevennale tema kalli kaisuka. Vastutasuks sai ta lisaks vennakese aitähile ema uhke pilgu: Jussi võis juba nii palju usaldada, et ta tegi perekonnas päris töid.
“Jätkuks sul seda mängulist rõõmu kõigiks sinu suurteks töödeks,” sosistas ema nii endale, isale kui poegadele.
Suur elektrikatkestus tegi emale-isale mitu olulist asja selgemaks kui seni. Ka täiskasvanud õpivad. Iga päev. Erilistes ja huvitavates olukordades peab saama end ise aidata. Ise saab end aidata see, kes kasvatab oma perele toidu ning hoiab nõnda looduse ligi, et mõistab temalt küsida kütet ja valgust – ning ka mõtteid ja tundeid.
Linnakodust ilusa isamaa teise serva kodumäele sõites otsustasid ema ja isa hakata kohe sel nädalavahetusel peenraid tegema – kindlasti oli maa seal mäe peal juba ülearuse vee endasse imanud. Maa teeb imesid. Nagu vesi, tuli ja õhkki.
Kuuldes, et ema ja isa hakkavad ise kapsaid ja porgandeid, sellerit ja sibulat kasvatama, imestas Juss: “Aga milleks? Maa on peenraid ja põlde täis. Miks meie ka peame oma peenrad tegema?”
“Miks peaks ise maad harima?” kordas isa poiste küsimust. “Sest kultuurtaimed on alati kellegi omad. Neisse panustatud töö teeb nad kellegi omaks. Teise omandi võtmine on vargus. Isegi siis, kui teisel tundub seda midagi küllalt olevat.”
“Pojakesed, saladus peitub sõnas oma,” lisas ema. “Oma töö, oma maa, oma pere, oma seemned ja istikud, oma köök ja kodu. Tuleb ise kasvatada. Maad jätkub kõigile.”

Kevadkülv

Kodus tegid jänkud tööjaotuse.
Isa kaevas, ema tegi vaod, poisid külvasid, ema ajas vaod uuesti kinni.
Edaspidi otsustasid nad, et isa muldab, poisid rohivad ning ema nopib viljad ja valmistab toidu. Elektrikatkestus oli õpetanud: tulevikuplaanid tuli nüüdsest teha pikad ja pidavad. Kõik läks hästi juhul, kui igaüks oma sõna pidas ja ülesandeid täitis. Nii oli see siin ilmas alati olnud.
Vahepealne aeg, mil oli liiga lihtne helistada ja antud sõna muuta, oli õige ja ilusa elukorralduse kergelt kiiva ajanud. Nüüd läksid mõtted jälle selgeks, sõnad sirgeks ja lubadused muutusid pidavaks.
Nagu maad nii ka õhku jätkus kõigile. Ja õhk sai järjest küpsevat kevadet üha tiinemalt täis. Hääled ja lõhnad. Pulsid ja tuiked.
Näe, esimene pääsuke! Oi, kui vahva karvane esimene mesilane – ja teine, kolmas… Esimene liblikas, keda ema Ellen märkas – tema oli pere kõige ärksam märkaja –, oli kollane. Isa kui asjade vilunud väljaütleja nentis: “Kollane liblikas – tähendab, et tuleb kuldne suvi!”
Jass loetles kapsasorte, mida ta lootis külvama hakata: pea-, lill-, roos- ja nuikapsas meenusid kõigepealt. Kindlasti oli ülimaitsvaid ja kasvatamist väärt kapsaid maailmas veel ja veel ja veel. Pidi vanaisa käest küsima. Mitte telefoniga – ise tuli vanaisa juurde minna.
Oi, keegi tuli hoopis mäest üles nende juurde.
Suur autotäis.
Juta ja Jaak ja Johanna. Ning Mõmmi, Minna ja nende ema-isa. Kõik väga mõistlikult ühte suurde autosse kobardunud. Et mitte mitme auto bensiini kulutada.
Kõigil sõpruskonna liikmetel olid labidad-rehad ja tööriided-kindad kaasas. Ehkki telefonitsi polnud keegi saanud omavahel kokku leppida, et juba reedel maale sõidetakse, ega ka tööriietest-riistadest rääkida, oli kõik otsekui iseenesest toiminud.
Niimoodi saadaksegi sõpradeks, et mõeldakse ja tuntakse ühtemoodi. Sõnu polegi vaja. Sellised sõpruskonnad katavad meie planeedi kaitsva ja kauni võrgustikuga, mis annab Maale jõu, tervise ja tuleviku.
Töökinnaste ja porgandiseemnetega.
Juss aga mõtiskles endamisi: “Elas kord üks muinasjutt – see muinasjutt sai läbi.”

Jänku-Jussi lood 2
Tekst: Kati Saara Murutar
Kujundus: Maigi Magnus

WWW.LASTEKAS.EE